

تربیت فناورانه ما حاصل حضور در ربوکاپ آزاد ایران

فرهنگستان

دانشگاه

پنجشنبه ۲۰ فروردین ۱۴۰۳ | شماره ۴۱۶ | WWW.FDN.IR

فناوری‌های آموزشی به توسعه آموزش‌های دانشگاهی منجر می‌شوند

بازار ۳۴۸ میلیارد دلاری در فناوری‌های آموزشی ۲۰۳۱

۹ هزار نخبه ایرانی در قالب پلتفرم «کانکت» پروژه‌های موثری در کشور اجرا کردند

روایت نخبگان از فرنگ برگشته

ابوالفضل مظاهری - قائمه طاری بخش گروه دانشگاه

۲۶ مارس ۲۰۱۵ تا ۶ فروردین ۹۴ نشریه‌ای آمریکایی مطلبی را با تیتراژ «فرار معکوس مغزها از ایران؟ چرا برخی از متخصصان جوان به خانه بازمی‌گردند؟» منتشر و در این مقاله از وضعیت

سیاسی و اقتصادی امیدبخش ایران صحبت و در بخشی از آن به پلتفرمی اشاره کرد که توانسته راهی را برای بازگشت مهاجران متخصص به ایران مهیا کند. پلتفرم کانکت یکی از دو برنامه ایران برای بازگشت نخبگان به کشور است. با وجود اینکه کشور ما در میزان خروج نخبگان شاخص ۵.۳۰ (بالتر از

روایت نخبگان از فرنگ برگشته

۹ هزار نخبه ایرانی در قالب پلتفرم «کانکت» پروژه‌های موثری در کشور اجرا کردند

میانگین جهانی ۵.۲۵) و رتبه ۹۶ را در سال ۲۰۲۱ به دست آورده بود، اما سیاست‌گذاری‌های چندانی برای بازگشت وجود ندارد. مهاجرت نخبگان در تمامی کشورها لریزه‌ای بر تن حکومت‌ها می‌اندازد؛ چراکه متخصصان انسانی مهم‌ترین سرمایه هر دولتی محسوب می‌شوند؛ لریزه‌ای که اگر باعث شود ارتباط

پژوهشگران افزود: «در این پلتفرم دو فعالیت به عنوان مزیت اصلی صورت می‌گیرد؛ اول اینکه ظرفیت‌هایی در حال حاضر در کشور وجود دارند- برای مثال پژوهشگاه رویان- که نیاز به متخصص دارند و افراد بیان می‌کنند که ما در این حوزه‌ها فعالیت می‌کنیم یا پژوهشکده ICT دانشگاه شریف یا شرکت‌های مختلف می‌توانند این اعلام نیاز را داشته باشند. در این صورت اولین کار ما این است که این ظرفیت‌ها را روی کانکت نشان دهیم، یعنی پژوهشگر و متخصصی که خارج از کشور است و می‌خواهد برای دیدن خانواده

گفت: «اگر بخواهیم شاخص‌هایی برای بازگشت محققان بیان کنیم، قطعاً اولین این شاخص‌ها خانواده است. بسیاری از افرادی که از خارج به ایران آمده‌اند و مانده‌اند، قطعاً به خاطر کانکت نبوده و مسائلی دیگری به این افراد کرده‌ایم، مهم‌ترین دلیل‌شان خانواده است. دومین موضوعی که بسیار اهمیت دارد- چه در ماندن و چه در برگشتن نخبگان- احساس اثرگذاری است، یعنی زمانی که این افراد به ایران بازمی‌گردند، احساس تاثیرگذاری داشته باشند و حس کنند که دیده می‌شوند. من همیشه مثال واضحی از نشیبد نبیان یا افراد بزرگی بازرگ می‌کنم که به کشور بازگشته و توانسته‌اند کارهای بزرگی انجام دهند.»

پژوهشگران افزود: «در این پلتفرم دو فعالیت به عنوان مزیت اصلی صورت می‌گیرد؛ اول اینکه ظرفیت‌هایی در حال حاضر در کشور وجود دارند- برای مثال پژوهشگاه رویان- که نیاز به متخصص دارند و افراد بیان می‌کنند که ما در این حوزه‌ها فعالیت می‌کنیم یا پژوهشکده ICT دانشگاه شریف یا شرکت‌های مختلف می‌توانند این اعلام نیاز را داشته باشند. در این صورت اولین کار ما این است که این ظرفیت‌ها را روی کانکت نشان دهیم، یعنی پژوهشگر و متخصصی که خارج از کشور است و می‌خواهد برای دیدن خانواده خود به کشور بازگردد، می‌تواند در سامانه کانکت اپلای کند.»

حمایت مالی و معنوی خوش‌جنس از سمت معاونت

او با اشاره به اینکه ظرفیت‌ها به راحتی در دسترس متخصصان هستند، بیان کرد: «مثلاً اگر متخصص در حوزه هوش مصنوعی فعالیت کند، به راحتی متوجه می‌شود این شرکت‌ها و دانشگاه‌ها در این حوزه فعالیت دارند و درخواست کوچکی می‌دهد. این درخواست در ۱۰ دقیقه صورت می‌گیرد و تنها به پروپوزال و رزومه فرد نیاز دارد. مدت زمانی که در ایران است مثلاً دو یا سه هفته، کار تحقیقاتی و مشاوره‌ای را آغاز می‌کند. مزیت دوم سامانه کانکت این است که اگر فرد به هر دلیلی تصمیم بگیرد به ایران بازگردد، سعی می‌کنیم از او سوال اول یا دوم حمایت‌های مادی و معنوی کنیم، مثل گرفتن مجوز و دانش‌بنیان شدن. همچنین سعی می‌کنیم لینک‌هایی را برایشان فراهم کنیم، زیرا زمانی که متخصصان به خارج از کشور می‌روند، ارتباط چندانی نخواهند داشت. فعالیت ما صرفاً کانکت کردن نیست و پیگیری‌های لازم را هم انجام می‌دهیم تا به نتیجه دلخواه برسیم.» حسینی افزود: «البته باید اشاره کنم که حمایت مالی ما چندان عجیب و غریب نیست که برای فرد جذاب باشد و بیشتر جنبه ارتباط و معرفی ظرفیت‌ها و پیگیری کارها از سمت یک نهاد حاکمیتی مانند معاونت علمی و فناوری است که به محققان خارج از ایران کمک می‌کند.»

محققانی که دل‌بسته خانواده‌اند

معاون دفتر توسعه روابط علمی و سرمایه‌انسانی معاونت علمی ریاست جمهوری با تأکید بر اینکه از بین ۹ هزار متخصص و محقق که با آن در ارتباط هستند، حدوداً ۳۷۰۰ نفر به ایران بازگشته‌اند،

استفاده کنند. در گزارش امروز سراغ یکی از بنیانگذاران پلتفرم connect رفته‌ایم که طی هشت سال سعی داشته از تهدید مهاجرت نخبگان فرصتی برای کشور بسازد که تا حدودی موفق بوده است. در ادامه هم می‌توانید روایت ۴ نخبه بازگشته به وطن از دوران مهاجرت‌شان را بخوانید.

رزومه‌های بسیار خوب و پرباری نیز ریجکت شده‌اند. به همین دلیل ترجیح ما این است که بچه‌ها به سمت صنعت بروند. ممکن است فردی علاقه داشته باشد صرفاً در دانشگاه مشغول شود، مثلاً مسعود شادنام که یکی از متخصصان حرفه‌ای است، مصر است عضو هیات علمی شود. در حالی که هنوز حکم هیات علمی او نیامده است.» مدیر پلتفرم کانکت افزود: «ما همچنان سعی می‌کنیم فردی که رزومه خوبی دارد و از سمت ما شامل گزنت می‌شود، بتواند به دانشگاه راه پیدا کند. البته باید اشاره کنم تا الان حدود ۶۰۰ متخصص بازگشته، در هیات علمی دانشگاه‌ها مشغول به کار شده‌اند.»

معرفی کانکت به جهان در اولویت است

او در مورد برنامه سال آینده و هدفگذاری سال بعد کانکت، توضیح داد: «ما برای سال آینده، اولین فعالیت‌هایی که خواهیم داشت، این است که فعال‌تر و اکتیو‌تر شویم. در حال حاضر درخواست‌های همکاری با ایران از سمت متخصصان ایرانی مقیم خارج بسیار زیاد شده، اما مشکل این است که ما کانکت را معرفی نکرده‌ایم. پس یکی از برنامه‌های ما برای سال جدید این است از طریق ظرفیت‌های فعالی که در خارج داریم، کانکت را به صورت هدفمند در دانشگاه‌های برتر دیگر کشورها معرفی کنیم. از سمت دیگر شرکت‌های بزرگی را که دغدغه مالی در ایران ندارند، اما به دنبال نیروی انسانی متخصص می‌گردند فعال‌تر کنیم تا در توسعه برنامه کانکت و ماندگاری آن به ما کمک کنند.»

علامت سوال نشریه آمریکایی

در عملکرد قابل توجه کانکت

حسینی در پایان درباره اینکه کانکت می‌تواند راه بازگشت نخبگان را تسهیل کند، عنوان کرد: «ما این تجربه را داشته‌ایم، مثلاً در سال ۹۵ نزدیک به ۴۰ درخواست همکاری داشتیم که Christian Science Monitor تیتیری در آن زمان با عنوان Iranian brain drain revers منتشر کرد. با این منظور که ایرانیان به کشور خود بازمی‌گردند و چرا این اتفاق می‌افتد؟ در این مقاله به کانکت اشاره شد که در حال بازگرداندن این افراد به این ایران است. به نظر من این اتفاق در آینده خواهد افتاد اما الان روزی سه یا چهار درخواست همکاری داریم. شرایط اقتصادی، سیاسی و اجتماعی اثر بسیار زیادی دارند اما از این سه یا چهار درخواست همگی مورد قبول واقع می‌شوند.»

حسینی درخصوص احساس اثرگذاری در بین متخصصان افزود: «نکته‌ای که من از این افراد شنیدم بسیار درست است؛ این متخصصان معتقدند زمانی که در فضای صنعتی و محیط آکادمیک خارج از کشور فردی معمولی هستند، اما زمانی که به ایران باز می‌گردند با تمام سختی‌ها احساس کرده‌اند که دیده شده‌اند و احساس اثرگذاری کرده‌اند. این حس مباحث مالی را به اولویت سه یا چهار افراد تبدیل می‌کند، پس این حس اثرگذاری یکی از مهم‌ترین دلایل آمدن افراد به ایران است.»

او در مورد سیاست‌های معاونت برای بازگشت نخبگان توضیح داد: «در بحث برگشتن و همکاری در حوزه معاونت، هدف اصلی ما این است افرادی را بتوانیم بیاوریم که در فضای اکوسیستم؛ استارت‌آپی و دانش‌بنیان کشور وارد کنیم که در دانش و تجربیات آنها برای بحث توسعه فناوری در ایران استفاده کنیم.»

۶۰۰ متخصص بازگشته به وطن هیات علمی شده‌اند

حسینی با اشاره به اینکه دانشگاه‌ها در اول کار بسیار سخت با پیش می‌گذارند، بیان کرد: «اما زمانی که متخصص قوی و باتجربه را به آنها معرفی می‌کنیم و حمایت مالی را نیز به آنها پیشنهاد می‌دهیم، راحت‌تر درها را روی ما باز می‌کنند. اما در بحث جذب که بسیاری از بچه‌ها درگیر آن هستند، همیشه مشکل ماست، یعنی مادر دانشگاه‌ها مشکل جذب هیات علمی داشتیم که حتی بعضاً با

کانکت از دل جمعی دوستانه بیرون آمد

علی حسینی از بنیانگذاران و مدیر کانکت است که در گفت‌وگو با «فرهنگستان» درباره آغاز ایده راه‌اندازی کانکت بیان کرد: «آذر سال ۹۳ گروهی از بچه‌هایی که در

بره‌های به ایران آمدند، جمعی پنج یا شش نفره دور هم جمع شدیم و موضوعی مطرح شد بر این اساس که ما ظرفیتی از ایرانی‌ها داریم که خارج از کشور هستند یا خودشان بی‌زینسی دارند یا در حال تحصیل هستند و این ظرفیت همیشه در دولت‌های مختلف مغفول مانده است. به این نتیجه رسیدیم که باید پلتفرمی طراحی شود تا بتواند مکانیسمی را به کشور وصل کند. ایده در این جمع مطرح شد. آن زمان ستاری، معاون علمی فناوری و رئیس بنیاد نخبگان بودند که از این طرح بسیار استقبال کردند. وی در ادامه با اشاره به اینکه بعد تأیید طرح، مطالعه‌ای روی دیگر کشورها صورت گرفت، بیان کرد: «ما پنج کشور مانند چین، هند، کره جنوبی، تایوان و مالزی را بررسی کردیم. برای مثال چین برنامه Ten Thousand Talent Program را برای نخبگان خود دارد یا برنامه Brain Pool در کره جنوبی یا IT هند برای بازگشت نخبگان وجود دارد. به کمک این دوستان و شبکه‌ای که در خارج از کشور داشتند، در ۴ سال کانکت را طراحی و اجرا کردیم. هدف ما در این پلتفرم این بود که اولاً ارتباطی بین ایرانی‌هایی که خارج از کشور هستند، صورت دهیم؛ ایرانی‌هایی که قصد ایران آمدن ندارند اما دوست دارند در پروژه‌های شرکت‌های ایرانی حضور داشته باشند. بعد از آن نیز از خود شبکه متخصصانی که خارج از ایران بودند، کمک گرفتیم که این برنامه معرفی شود.»

برای انتقال دانش خود به کانکت متصل شوید

مدیر پلتفرم کانکت با اشاره به اینکه اعتماد به برنامه‌های دولتی چندان زیاد نیست، افزود: «اما بچه‌هایی که در برنامه کانکت با ما همکاری کردند، مشارکت بسیار خوبی با آسیا، آمریکا و اروپا داشتند و به ما کمک کردند. در نهایت برنامه را آغاز کردیم و به مرور زمان رشد و توسعه یافتیم. اکنون حمایت‌های مختلفی از کانکت داریم از سخنرانی تا کارگاه تخصصی و اشتغال و موارد اینچنینی